

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: **Философски**

Специалност:

Ф	Ф	С	0	4	0	1	1	2
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Социология

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	0	4
---	---	---	---

ИСТОРИЯ НА СОЦИОЛОГИЯТА:

ГЕНЕЗИС НА НАЦИОНАЛИТЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ТРАДИЦИИ

Преподавател: **Доц. С. Маринова**

Асистент: **Л. Вайсова**

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	30
Обща аудиторна заетост		60
Извънаудиторна заетост	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		150
Кредити аудиторна заетост		2
Кредити извънаудиторна заетост		3
ОБЩО ЕКСТ		5

Критерии на оценяване	
За оценка „Отличен“	Участие в поне 12 семинарни занятия и оценки минимум 5,50 на двата семестриална теста.
За оценка „Много добър“	Участие в минимум 9 семинарни занятия и оценки минимум 4,50 на двата семестриални теста.
За оценка „Добър“	Участие в поне 6 семинарни занятия и оценки над 3.5 на двата семестриална теста, оценка от изпитен тест.
За оценка „Среден“	Активно участие в по-малко от 6 семинарни занятия и оценка минимум среден 3 от двата семестриални теста, оценка от изпитен тест.

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	25%
2.	Текуща самостоятелна работа /контролно	25%
3.	Изпит	50%

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Анотация на учебната дисциплина:

Целта на курса по История на социологията е да въведе студентите социологически в историята на изучаваната дисциплина. Като концепция и подход курсът е инспириран от идеята за история на социологията като *социология на науката и в частност на социологията*, както и от идеята на Пиер Бурдийо за *социологическо самопросвещение на социолозите* със средствата на историческото изследване и социологическата интерпретация. Социологическите идеи, теории, методи, изследвания се разглеждат като продукти на практики, чиито агенти действат и взаимодействат в структурирани среди. Категориите, в които се изучава тази зависимост са *интелектуални традиции, научни институции и политически структури*. Основна единица на историческата реконструкция и анализ е **националното социологическо поле**. Аргументът за този избор е исторически: като относително автономна интелектуална и научна практика социологията се появява в контекста на формирането на капиталистическото индустриално общество и националната държава в края на XIX и началото на XX век. Времевата рамка, в която трябва да се помести курсът налага той да се ограничи с представянето на трите най-влиятелни национални социологически традиции: **френската, германската и американската**. Целта е да се покаже как в различни исторически контексти, в различни политически, структурни и културни рамки се формират различни понятия за социология и различни социологически практики.

При реконструирането на генезиса на избраните национални социологически традиции се тръгва от множествеността на социологическите концепции и конкуренцията между тях за научна и институционална легитимност, стратегиите за изключване на конкурентите с цел налагане на една от конкуриращите се концепции за социология като Социологията (научно, институционално, публично признатата концепция) и ефектите от признаването на определена концепция като доминираща.

Няколкото уводни лекции и семинари в началото на курса имат за цел да прояснят избрания подход и основните понятийни инструменти: история на социологията като различна от «въведение в социологията», като систематика на историческите образци в перспективата на настоящето; социологическа история на социологията като различна от хронологичното подреждане на идеи и школи; исторически подход към миналото на социологията за разлика от презентистки подход и т.н.

Смисълът на подобно историческо въведение в социологията е едновременно формиране на критично отношение както към класическите образци в социологическите традиции, така и към актуалната професионална практика.

Предварителни изисквания:

няма

Очаквани резултати:

- 1) Студентите да придобият познания за социологическите практики и техните продукти: теории, методи, изследователски постижения с оглед на конкретния исторически контекст на тяхното възникване, както и
- 2) Да изградят чувствителност към историческите (политически, институционални, културни, професионални) условности на социологическите практики.

Учебно съдържание

№	Лекции:	Хорариум
---	---------	----------

1	Защо да изучаваме история на социологията? Отношението към миналото в естествените и социалните науки. Разлика между история и систематика на социологическата теория, между „въведение в социологията” и „история на социологията”.	2 ч.
2	Как ще изучаваме история на социологията? Класически подходи в историята на социологията и техните ограничения. Социологически подходи при изучаване миналото на социологията. Исторически и презентистки подход.	2 ч.
3	Понятие за история на социологията. Инструменти на една исторически саморефлексивна социологическа история на социологията.	2 ч.
4.	Възникване и институционализация на социологията във Франция. Условия за възникване на социологията във Франция: политически трансформации на френското общество в края на XIX век; научни институции и интелектуални традиции. Конкуриращи се концепции за социология през втората половина на XIX в.: понятията за “социология” на Рене Вормс, Габриел Тард и Емил Дюркейм. Интелектуални, организационни, политически, социално-структурни ресурси на различните концепции в борбата им за научна и академична легитимност на социологията. Институционализация на социологията във Франция от Дюркейм и неговата школа. Отношения с конкурентните дисциплини. Критики и реакции срещу доминиращата позиция на Дюркеймова социология след Първата световна война: реинтерпретации на Дюркеймова социология.	6 ч.
5.	Възникване на социологията в Германия. Специфика на отношението между държава и общество в Германия през XIX в. Връзки между политическата структура на германското общество, институционалната организация на научните практики и идейната ориентация на социалните науки в Германия. Доминиращи интелектуални традиции в Германия през XIX в. и негативната употреба на понятието “социология”. Конкуриращи се концепции за социология в края на XIX и началото на XX в.: проектът на Вебер за емпирично подходяща историческа социална наука; “формалната социология” (Зимел); “чистата социология” (Тьонис, фон Визе, Фиркант); социологията като “социална политика” (Опенхаймер, Голдшайд). Интелектуални, организационни, политически, социално-структурни ресурси на различните концепции в борбата им за научна легитимност.	6 ч.
6.	Процеси на институционализация на социологията в Германия. Политическа рамка на институционализацията: установяване на републикански режим на управление след Първата световна война. Образователната програма на републиканското правителство. Създаването на Кьолнския институт и списание за социални науки. Опити за институционализация на алтернативни понятия за социология (Франкфуртския институт за социални изследвания)	4 ч.
7.	Трансформация на понятието за социология и социологическа практика по време на националсоциалистическия режим в Германия. Преструктуриране на позициите: от “чиста” към “практическа” социология. Инструментализация на социологическите практики за целите на политическия режим: от “практическа” към “приложна” социология.	2 ч.
8.	Възникване на социологията в САЩ. Условия за възникване на социологически практики и понятие за социология: политически и социални трансформации в американското общество през втората половина на XIX век. Специфика на отношението между държава и общество. Интелектуални традиции и научни институции. Социологическите концепции на Съмнър, Уорд, Рос, Смол. Особености на институционализацията на социологията в Америка. Понятието за социология и социологическата практика на Чикагската школа.	6 ч.
		30 ч.

№	Семинарни занятия	Хорариум
---	-------------------	----------

1.	Мъртън, Р. „Към историята и систематиката на социологическата теория”, в: Лепенис, В. 2004 (съст.) История на социологията, 1 том: 48-97	4 ч.
2.	Абрамс, Ф. „Образът на миналото и началата на социологията”, в: Лепенис, В. 2004 (съст.) История на социологията, 1 том: 98-116	2 ч.
3.	Кеслер, Д. „Защо са ни класиците на социологията?” в: <i>Социологически проблеми</i> . Кн. 1-2: 9-31.	2 ч.
4.	Тириякян, Е. „Значението на школите за развитието на социологията” в: Лепенис, В. 2004 (съст.) История на социологията, 2 том: 26-57	2 ч.
5.	Маринова, Св. Към политическа икономия на разказите за миналото в германската история на социологията – Теоретично въведение: 11-43	2 ч.
6.	Първи писмен тест върху уводните методологически текстове	2 ч.
7.	Кларк, Т. Школата на Дюркем и университетът, в: Лепенис, В. 2004 (съст.) История на социологията, 2 том: 130-168	2 ч.
8.	Каради, В. Стратегии и тактики на школата на Дюркем в борбите за признаване на социологията, в: Лепенис, В. 2004 (съст.) История на социологията, 2 том: 169-214	2 ч.
9.	Дюркейм, Е. Социологията и социалните науки, в: <i>Социологията като шанс (антология)</i> : 13-30	2 ч.
10.	Вебер, М. Смисълът на „свобода от ценности” в социологията и в икономическата наука, в: <i>Смисъл и ценност</i> : 199-245	4 ч.
11.	Вебер, М. Основни социологически понятия. Социалното действие, в: <i>Социологията като шанс (антология)</i> : 132-144	2 ч.
12.	Зимел, Г. Проблемът на социологията, в: <i>Извори на социологията (антология)</i> : 185-213.	2 ч.
13.	Втори семестриален писмен тест	2 ч.

Библиография

Основна:

Бурдийо, П. 1997: *Практическият разум*. София.

Бурдийо, П. 2004: *Правилата на изкуството. Генезис и структура на литературното поле*, София.

Вебер, М. 1998: *Смисъл и ценност*, София

Деянова, Л. (съст.) 2004: *Социологията като шанс* (текстове за студенти по “Въведение в социологията”), София.

Деянова, Л. 2009: Императивността на настоящето и проблемът за наследството (Бурдийо, Латур и алтернативната социология на Тард), в: *Социологически проблеми*, кн.: 1-2: 142-158.

Димитров, Г. 2004: Загадката в историята на американската социология, в: *Социологически проблеми*, кн. 3-4: 327-352.

Дюркем, Е. 1994: *Избрано*, София

Елиас, Н. 1999: *Що е социология?*, София.

- Зимел, Г.** 1998: Проблемът на социологията, във: **Фотев, Г.** (съст.) *Извори на социологията*. Стара Загора: 186-213.
- Кеслер, Д.** 2009: Защо са ни класиците на социологията? В: *Социологически проблеми*. Кн. 1-2: 9-31.
- Коев, К.** 2003: *Елементарни форми на всекидневен живот. Макс Вебер и немското социалнонаучно познание от края на XIX и началото на XX в.* София.
- Коев, К.** 2007: От нормативно понятие за класика към класическа ситуация, в: *Иновативна социология*, София: 273-281.
- Кун, Т.** 1996: *Структурата на научните революции*. София.
- Лепенис, В.** (съст.) 2004: *История на социологията*, София (1, 2, 3 и 4 том). (Geschichte der Soziologie, 4 Bde, Hrsg. W. Lepenies, 1981, Frankfurt/M.).
- Маринова, Св.** 2008: “История на социологията” в контекста на реформите на висшето образование в Германия. Исторически модалности на една интелектуална практика, В: *Годишник на СУ “Св. Кл. Охридски”*; *Философски факултет; Книга-Социология*, том 100. 2008: 93-140.
- Маринова, Св.** 2009: “Местата” на жените в “полетата” на ранните социални науки в Германия или относно формите на мъжко господство в науката. (Скици към една властова история на социологията), В: *Критика и хуманизъм*, кн. 30, бр. 3. 2009: 67-84.
- Маринова, Св.** 2009: Защо и как се прави “история на социологията”? Върху един пример от “история на германската социология”, В: *Социологията пред предизвикателствата на различията*. Сборник, посветен на 30-годишнината на катедра Социология, Университетско издателство ”Св.Кл.Охридски”. София. 2009: 143-193.
- Маринова, Св.** 2011: Към политическа икономия на разказа в историите за социологията (методологически бележки върху един конкретен исторически казус), В: *Социологически проблеми*, Специален брой. Свидетелство и архив – между микроистория и социология. 2011: 119-138.
- Маринова, Св.** 2012: Рефлексивната социология като вложение в полето на научните борби (опит за критика на рефлексивния разум) в: *Критика и хуманизъм*, кн. 38. бр. 1. 2012: 223-243.
- Маринова, Св.** 2012: *Към политическа икономия на разказите за миналото в германската история на социологията*. Университетско издателство „Св. Кл. Охридски”. София.
- Парк, Р.** Градът: Предложения за изследване на човешкото поведение в градска среда, в: **Грекова, М.** (съст.) 2002: *Градът: социална реалност и представа*. София: 77-125.

Дата:
10.01.2018

Съставил: С. Маринова